

Sosvet: po kateri poti iz slepe ulice bojkota?

Predstavniki treh strank, ki so člani narodnostnega sveta za slovensko narodno skupnost, Ani Blatnik za SPÖ, Thomas Kuglitsch za FPÖ in Franz Richau za ÖVP, so na tiskovni konferenci pri Joklnu zavzeli stališča do novelizacije zveznega zakona o narodnih skupnostih. Kot smo že poročali, je bil sosvet na zadnji seji nesklepčen zaradi eksodusa predstavnikov Narodnega sveta koroških Slovencev, ki ni pripravljen na pogajanja, pač pa vztraja izključno na svojem modelu.

Ta poteza NSKS je sprožila veliko negotovanje vseh ostalih zastopnikov, saj tak bojkot pomeni onemogočanje konstruktivnega pogovora. Richau je imenoval to početje radikalizem, ki zaostruje ozračje v deželi, in pa omalovaževanje sosveta.

Ana Blatnik je poudarila, da se pet in pol od šestih manjšin v Avstriji zavzema za ustavne ukrepe, s katerimi se država priznava h kulturni in jezikovni raznolikosti prebivalstva. Z njimi da je država poslej obvezana, da aktivno deluje za to raznolikost, sploh pa je to tudi osnovna tendenca v EU. Kar zadeva predlog Khola in Kostelke, pa da bi po tej varianti sosveti na vsak način pridobili na pomenu.

Richau (ÖVP) se je zavzel za politiko majhnih korakov; konfrontacija ne bi nikomur prinesla nič dobrega. On da je kot predstavnik svoje stranke v sosvetu glasoval za ustavne ukrepe tudi zato, ker se je cerkev »kot največji varuh manjšine« izrekla zanje. Tiskovne konference v

Sloveniji, kakršno je imel NSKS, pa da izzovejo odpor v Avstriji. Papir Khola in Kostelke pa da niso črtali, pač pa dali »na hladno«. Dokler pa ne pridemo niti do najmanjšega skupnega imenovalca – ustavni ukrepi – je težko govoriti o konkretnih korakih za manjšino.

Za Kuglitscha je že dejstvo, da kot predstavnik F sedi pri Joklnu, dokaz, da nimajo strahu pred kontakti (!) (Berührungängste). Za manjšino da se lahko kaj izboljša le, če so vključene v stranke – manjšina da ni »država v državi«. Sprejetje predloga NSKS da bi pomenilo konfrontacijo od Brda do Labota. Ustavni ukrepi zanj pomenijo priznavanje države k manjšinam, pa tudi obratno. FPÖ da se prav tako zavzema za zvišanje pristojnosti sosveta, na vsak način pa da je najpomembnejše napredovanje v dialogu. Zastopal je že znane poglede svobodnjakov: manjšina naj se politično »formira« v stranko in nastopi na volitvah; lahko si predstavlja petodstotno klavzulo za vstop v deželni zbor.

Medtem ko Blatnikova meni, da naj ob nesoglasju slovenskih političnih organizacij glede novelizacije zveznega zakona o manjšinah odloča demokratični princip, pa zastopnika ostalih dveh strank vztrajata na konsenzu med manjšino. (»Dokler se ne dvigne bel dim iz klavzure«, Richau) Richau pa je prvič v javnosti imenoval tudi to, kar se že dolgo govori: v NSKS imajo trenutno besedo le »hardlinerji«, Olip je le njihova marioneta.

Blatnikova (SPÖ) je zavrnila izgovarjanje na neenotnost slovenskih organizacij in poudarila, da sta si vendarle v večini bistvenih vprašanj enotni, problem je slej ko prej t. i. zastopstvo v legislaturi. Opozorila je na dejstvo, da sta za vsako bistveno spremembo potrebni dve tretjini v deželnem ali državnem parlamentu. Kaj to pomeni, ve vsak, ki vsaj malo pozna politiko. Integracijski model da je v nasprotju z ostalimi realističen. S. W.

Pa vendar se premika!

SARAJEVO

Kljub mnogim težavam se življenje v razbito Sarajevo počasi vrača. Ljudje se morajo najprej spet navaditi življenja brez granat in zaklonišč. Pričakujejo tudi počasno vračanje pobeglih srbskih someščanov. Mednarodna pomoč za obnovo priteka le počasi.

»Republika Slovenija priznava avtonomnost in politično subjektiviteto slovenskih manjšin v sosednjih državah. Republika Slovenija pozdravlja prizadevanja manjšinskih političnih organizacij v posameznih sosednjih državah za demokratično izvoljeno skupno zastopstvo. Podpira tudi napore za zajamčeno zastopstvo predstavnikov manjšin v zakonodajnih in drugih političnih in upravnih telesih.«

To je poglaviti citat iz resolucije o položaju slovenskih avtonomnih manjšin v sosednjih državah in s tem povezani

Posvetovalno telo in subjektiviteta

analogami državnih in drugih dejavnikov Republike Slovenije, obravnavane in potrjene na seji odbora za mednarodne odnose slovenskega parlamenta v sredo, 3. aprila. Zelo pomembno pa je tudi določilo, ki se glasi: »V ta namen Republika Slovenija ustanovi pri predsedniku republike posvetovalni organ.«

Razprava o slovenskem državnem odnosu do svojih manjšin v zamejstvu je potekala že od leta 1991, resolucijo pa je pri-

pravljala delovna skupina za manjšine pod vodstvom poslance Jadranke Šturm Kocjan. Pospešeno delo v zadnjem letu – med drugim je bil opravljen tudi posvet manjšin – pa kaže na to, da Slovenija v zunanje-političnem položaju manjšinskemu problemu pripisuje velik pomen. Prav zaradi tega je bil soglasen tudi odborov predlog, naj državni zbor resolucijo obravnava že na svoji prihodnji seji.

Nadalje je odbor odobril tudi predlog, da se sedanji urad za

manjšine spremeni v ministrstvo.

Kljub sprejeti resoluciji pa je bila razprava v odboru zelo napeta. Mnenja so se kresala predvsem okrog besedila o izvoljenem zastopstvu manjšine, ko je poročevalka Šturmovna predlagala novo formulacijo o avtonomni vlogi manjšin. Ob tem so krščanski demokrati zapustili sejo, za njimi pa še Jelinčič (SNS) in Hvalica (SDSS). Prvak SKD Lojze Peterle se je zavzel za »demokratično izvoljeno zastopstvo manjšine«, Janez Ko-

cijančič (predsednik Združene liste) pa za »avtonomnost manjšine« in predlagal tudi popravek z načelom sukcesije nakdanjih jugoslovanskih bilateralnih pogodb, med njimi še posebej avstrijske državne pogodbe in osimskih sporazumov. Neenotna mnenja so bila tudi o posvetovalnem telesu pri predsedniku republike. Proti so bili krščanski demokrati. Rudi Merljak je predlagal, naj bi tako telo ustanovili pri državnem zboru. Po zapustitvi seje (delna obstrukcija) krščanskih demokratov je odbor nadaljeval sejo in resolucijo s 13 glasovi soglasno potrdil. J. R.

SREČANJE SKGZ IN ZSO

Organiziranost je izključno vprašanje manjšin samih

Zunanja politika neke države ne sme pogojevati odnosov do manjšine

Predvčerajšnjim sta se v Trstu pod vodstvom Klavdija Palčiča in Marjana Sturma sestali vodstvi Slovenske kulturno gospodarske zveze in Zveze slovenskih organizacij iz Celovca.

Predstavniki SKGZ in ZSO so sprejeli odločitev o organizaciji skupnega zasedanja glede vprašanja perspektive manjšin iz vidika evropske integracije. Gre, po oceni obeh organizacij, za potrebo po skupnem razmišljanju in načrtovanju, saj okoliščine pripadnike manjšin silijo v vse tesnejšo povezavo.

Na srečanju sta delegaciji izmenjali ocene in poglede glede odnosov manjšin z matično državo. Med drugim je bila s tem v zvezi izrečena ugotovitev o njenih različnih kriterijih podpiranja dejavnosti na Koroškem in v Italiji. Še zlasti pa je bila deležna pozornosti resolucija o odnosih matice do zamejstva zunanjepolitičnega odbora slovenskega parlamenta. (Glej 1. stran.)

Delegaciji sta izrazili soglasje o tem, da je bila resolucija glede na izvirno besedilo precej okleščena in zaradi tega tudi vsebinsko zreducirana. Glede odnosov matica – manjšina sta izpostavili skupno stališče, po katerem je način organiziranosti izključno vprašanje manjšine, do katerega iz matice ne sme biti nikakršnega pogojevanja. Če ne bi bilo tako, bi obstajala nevarnost regresije položaja manjšin na raven objektov, to pa bi bilo tudi v nasprotju z deklariranimi principi, ki so bili izpostavljeni lani na zasedanju, ki ga je priredil državni zbor Slovenije.

Predstavniki SKGZ in ZSO so podčrtali potrebo, naj se manjšine upoštevajo take, kot v resnici so, z vso idejno in politično raznolikostjo, ki je prisotna v njihovem življenju. Prav tako sta si bili organizaciji edini tudi v oceni, da je v nasprotju s sodobno, evropsko opcijo, če so manjšine tako ali drugače pojmovane v funkciji politične aktualnosti matične države.

Organizaciji bosta glede teh vprašanj v kratkem javno nastopili tudi v Ljubljani.

Le še tega je bil treba! Evropska unija je na svojih zunanjih mejah pokazala zobe. Avstrijska južna meja na Koroškem in Štajerskem postaja železna zavesa med t. i. svobodnim evropskim svetom in nerazvitim, zaupanja nevrednim jugovzhodom, predvsem pa Balkanom. Že takoj po novem letu je bilo na avstrijsko-slovenski meji zaznati poostreno kontrolo, a tedaj le pri vstopu v Avstrijo, po 1. aprilu pa se je ta še stopnjevala. Pojavljajo se kolone, potniki pa ob čakanju negotujejo zaradi podrobnega preverjanja dokumentov, kontrole denarja in blaga. Kolone se pojavljajo tudi pri izstopu iz Avstrije. Nakupovalni turizem na Koroškem že upada, Slovenci pa se preusmerjajo na nakupe v Italiji ali pa doma.

Schengenski sporazum o varovanju meja Evropske unije, h kateremu je Avstrija pristopila lansko leto, že po desetih dneh kaže svoje negativne posledice za koroško gospodarstvo, dolgoročno pa lahko pomeni pravo katastrofo. Koroška si resda v zadnjem času od kupcev iz Slovenije ni več obetala toliko milijard, kot jih je kasirala še pred nekaj leti, vendar ji je bilo nakupovanje južnih sosedov za njeno gospodarstvo še kako po-

AVSTRIJSKO-SLOVENSKA MEJA

Kolone, preverjanje, čakanje

membno, in to toliko bolj po vstopu v EU, ko so ji mnogi domači kupci ušli v cenejšo Italijo. Predimenzionirane trgovine v zlati dobi navala slovenskih kupcev, so že nekaj časa stagnirale, zdaj pa so celo obsojene na propad. S tem pa seveda tudi številna delovna mesta.

O škodljivosti izvajanja mejne kontrole po schengenskem sporazumu je že pred nedavnim spregovoril predsednik koroške gospodarske zbornice Karl Kofler. Opozoril je prav na odvratanje kupcev zaradi čakanja in neprijetnega preverjanja na meji. Njegova bojazen se že

uresničuje. Mejni organi so strogi, ekipe pa opravljajo celo globinsko kontrolo na ozemlju Avstrije in slovenskim državljanom celo brskajo po denarnicah, kot da ne bi bili že desetletja znani kot dobro stoječi kupci. To pa med njimi povzroča odpor in mnogi o nakupih v Avstriji sploh več ne razmišljajo. Kako bo promet potekal v času turistične sezone, si lahko predstavljamo, a turistov zato na Koroškem najbrž ne bo prav nič več.

Slovensko zunanje ministrstvo je ob novonastali situaciji izjavilo, da imata Slovenija in Avstrija sicer precej bolj liberalen meddržavni sporazum, vendar se mora Avstrija kot članica EU ravnati po nadrejenem mednarodnem schengenskem sporazumu EU.

Za omilitve strogega režima na meji da sicer že potekajo pogovori z EU, da bi bili iz njega izzvzeti slovenski državljani, vendar je še vse v začetni fazi. Boljši pretok prometa in omilitve strogih ukrepov pa je dejansko pričakovati šele po morebitnem podpisu separatnega sporazuma med Slovenijo in EU, v tem primeru pa bi morala Slovenija del ukrepov prevzeti sama in jih z izločanjem rizičnih potnikov izvajati na slovensko-hrvaški meji. **J. R.**

KONEC LEGENDE O OBVEZNEM DVOJEZIČNEM ŠOLSTVU

Angleži zanj niso bili odgovorni

Stendencioznim člankom o dvojezičnem šolstvu, izšel je leta 1953 v »Die Presse«, je angleški zgodovinar in strokovnjak za avstrijsko- oz. slovensko-angleške odnose dr. Robert Knight pričel na celovški univerzi svoje nedavno predavanje o Angležih in dvojezičnem šolstvu na Koroškem. Pisec članka trdi, da so Angleži obvezni dvojezični pouk na Koroškem uvedli samopašno in nezorirane se na dejansko etnično podobo dežele. S tem da so zastupili vzdušje. Da ni prekipevalo, da se je treba zahvaliti edinole strpnosti nemških staršev, ki da so dokazali veliko civilizacijsko usmerjenost Avstrije.

Tischlerjev model

Knight je te trditve zavrnil kot docela izmišljene in neresnične. Resnica je namreč, da Angleži v vprašanju obveznega dvojezičnega šolstva na Koroškem niso imeli nobenega jasnega stališča in da jim je bila to v bistvu postranska stvar. Med drugim se to kaže tudi po podpisu državne pogodbe leta 1955, ko sta Koroška in Avstrija postopoma pripravljali likvidacijo obveznega dvojezičnega pouka, a Angleži kot bivša zasedbena sila na to sploh niso reagirali, prav tako tudi ne l. 1958 po razpitem Wedenigovem odloku, s katerim je bil obvezni dvojezični pouk dokončno ukinjen.

Šolsko ureditev dvojezičnega pouka »po švicarskem modelu« je l. 1945, po besedah Knighta, dosegel takratni de-

želni svetnik dr. Joško Tischler, in sicer s pomočjo SP in VP. Prvotno je bila načrtovana utrakvistična šola, a Slovenci so jo dosledno odklanjali kot sredstvo germanizacije.

Dr. Robert Knight

Knight je v tej zvezi opozoril na alianso med katoliško usmerjenim Tischlerjem in socialistično stranko, kateri se je po začetnem oklevanju vendar pridružila tudi VP. Pozneje pa so prav ljudska stranka oz. njeni predstavniki okrog Steinacherja sodili med najhujše nasprotnike obveznega dvojezičnega šolstva, čeprav je bilo mišljeno kot sredstvo sprave.

Ta ureditev je bila torej izključno koroška zadeva, pri kateri Angleži niso igrali nobene vloge. Zanje je bila pomembna zgolj strukturno in gospodarsko stabilna dežela, Slovence oz. manjšinsko vprašanje pa so z redkimi izjemami opazovali in

spremljali le skozi varnostna očala in so zato v njih videli v bistvu peto kolono jugoslovanskih interesov. Tisti del angleške oblasti, ki je bil oz. je skušal biti naklonjen Slovencem, pa se je, brez načrtnega ukrepanja, zavzemal za en slovenski sedež v deželnem zboru, kar bi posredno pomagalo nevtralizirati »teritorialne ekstremiste«, kot so Angleži imenovali slovenske kroge v OF, ki so se zavzemali za priključitev južne Koroške k Jugoslaviji.

VP za ločevanje

Po letu 1946 je Anglija v vprašanju dvojezičnega šolstva docela zavila na avstrijsko linijo in ga je propagandistično ocenjevala kot »pozitiven dokaz ravnanja z manjšino« in kot »dokaz za nevzdržnost jugoslovanskih ozemeljskih zahtev«. Ugotovitev, da so Angleži takrat (še) zagovarjali obstoj tega šolstva, dopušča domnevo, da so določeni avstrijski krogi že tedaj razmišljali o njegovi ukinitvi. Knight očita Londonu, da vse hujših protestov proti temu šolstvu ni jemal resno. S tem, da obveznega dvojezičnega pouka niso zakoreninili v sedmem členu, so Avstriji nudili priložnost za njegovo poznejšo ukinitve.

Ker so vso stvar enostavno napačno ocenili, Angleži niso dojeli, da so Slovenci za dvoje-

zični, ne pa za enojezični, samo slovenski pouk.

Ukinitve obveznega dvojezičnega pouka pa je zanimiva tudi zato, ker pomeni ob vse bolj rastočem nemškonacionalnem vplivu na stranke etabliiranje hegemonialnih teženj znotraj Avstrije in izrivanje drugih variant, na primer Tischlerjevega šolskega predloga. Kot prva je šla v napad proti dvojezičnemu šolstvu ljudska stranka leta 1947 s Steinacherjevim »Bundom heimatreuer Südkärntner«. Steinacher ni bil samo bivši nacist, ampak po vojni tudi »Grenzlandreferent« ljudske stranke. Zagovarjal je strogo ločitev otrok iz zavednih slovenskih družin od otrok iz nemških oz. »vindišarskih« družin in hotel ljudsko stranko speljati na trdo nemškonacionalno linijo. Zato je povsem logično, da je zagovarjal integracijo manj obremenjenih nacistov v stranko. Paktiral je s stranko VDU (Verband der Unabhängigen – predhodnico FPÖ), ki je sicer pri državnoborskih volitvah krepko pridobila, a je slabo odrezala na dvojezičnem ozemlju. V Velikovem, Pliberku in še kje drugje pa je razpolagala z militantnim jedrom, kot ugotavlja Knight. Le »njet« dunajske strankine centrale je preprečil, da Steinacher s pomočjo VDU ni postal koroški deželni glavar.

Nemškonacionalne parole

Nasprotniki dvojezičnega šolstva so imeli tedaj politično in tudi vodstveno jasne poglede in so segli po nacionalističnih geslih. Zahtevali so »pravico staršev«, obvezni dvojezični pouk pa so načelno in načrtno imenovali le »prisilni pouk« (Zwangsunterricht).

SPÖ proti tej enotni nemškonacionalni fronti ni našla sredstev in je tudi zaradi rekrutiranja bivših nacistov, predvsem iz učiteljskih vrst, vse bolj zašla v defenzivo. Sicer je poleti l. 1948 šef koroških socialistov Wedenig imenoval Steinacherja »nemškonacionalca« in njegovo zvezo domovini zvestih Korošcev »zunanjepolitično nevarnost«, a postopoma so tudi socialisti obrnili hrbet dvojezičnemu šolstvu in začeli govoriti o »prisilni šolski uredbi Angležev« in s tem o zasedbenem zakonu. Tako je dvojezično šolstvo ostalo vroče politično vprašanje, ki so ga pedagoško popolnoma prepustili samemu sebi. Za »črnega« šolskega ministra Hurdesa pa je sploh bilo »rdeča ruta«, Tischler kot bivši oefovec pa »izdajalec«.

Po podpisu državne pododbe maja 1955 se je vse bolj bližal konec obveznega dvojezičnega šolstva. Ne Avstrija ne Anglija ga nista bili pripravljene ohraniti. FPÖ je s trditvijo, da »sedaj nimamo več zasedbe in tudi ne več zasedbenega prava«, zahtevala njegov konec. Jeseni l. 1958 ga je deželni glavar Wedenig z odlokom ukinil.

Franc Wakounig

ZDRAVSTVO 2000

Bolnišnice pred velikimi spremembami?

Bolnišnice porabijo sto milijard šil. Bodo po reformi cenejše?

»Tržnogospodarska revolucija« očitno neustavljiva

Stroški za vzdrževanje bolnišnic so v zadnjih letih dosegli »astronomske številke«. Razni eksperti so in še svariijo pred eksplozijo stroškov in zahtevajo radikalne reformne ukrepe (znan je pojem Lean management in reorganizacija), od katerih pričakujejo zmanjšanje stroškov in bolj učinkovito delovanje v teh zdravstvenih centrih.

Ob neustavljivih spremembah v zdravstvu so v prvi vrsti prizadete bolnišnice, ker porabijo več kot tretjino vseh izdatkov na tem področju. Zdravstvu na Koroškem je namenjeno 8 milijard šil., to je tretjina celotnega proračuna.

Strukturna kriza, ki je zajela naše bolnišnice (podobni problemi so v vseh državah EU) – potek dela v veliki meri ne ustreza bolniku, prevelike kapacitete na področju akutnega zdravljenja, premalo kapacitet za varstvo, deloma nečloveška aparatura medicina in birokratski aparat – je sprožila diskusijo o novih reformnih konceptih, ki gredo v smer podjetniškega storitvenega menedžmenta. Ta proces, ki je v Nemčiji po mnenju ekspertov neustavljiv, pomeni, da bodo bolnišnice zgubile status oz. namen socialnih ustanov in postale konkurenčna storitvena podjetja.

Spremembe

Opisani razvoj, ki se kaže npr. v Nemčiji in drugih državah EU bolj jasno kot v Avstriji (to potrjuje študija odbora za bolnišnice pri EU, ki je bila narejena v 10 državah članicah), pomeni, da nameravajo tudi na Koroškem zmanjšati kapaciteto postelj za približno 20 odstotkov.

V evropskih bolnišnicah pričakujejo v prihodnje več ambulantnih storitev, ki pa bodo v močni konkurenci s storitvami praktičnih zdravnikov in drugih zdravstvenih ustanov. Študija je pokazala, da se bo prispevek države za zdravstvo v vseh članicah EU močno zmanjšal in da je pričakovati povečanje prispevka posameznika. Paralelno k temu razvoju pa napovedujejo zdravljenje v ekstrapulmonalnih ustanovah kot so to ordinacije praktičnih zdravnikov in zasebnih varstvenih ustanov, ki pa žal na Koroškem še ne delujejo (ali pa jih sploh ni) v zadostni meri. Medtem ko bodo bolnišnice z akutnimi boleznimi še naprej zdravili v bolnišnicah, bo treba najti za ostale, po splošni evropski prognozi, »alternativne oblike zdravstvene oskrbe«. Pričakovati je, da bodo bolnišnice prihodnosti imele na vходу »zvezde«, podobno kot hoteli v gostinstvu kot znak kvalitete in pa seveda tudi cene.

Neustavljivo prestrukturiranje (redukcija postelj) pa bo imelo za posledico zmanjšanje zaposlenih v bolnišnicah.

m. š.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na tradicionalno majniško potovanje

Španija

Barcelona – Pamplona – Grenoble

od 19. do 27. maja 1996

Celovec – Verona – San Remo – Arles – Camarque – Barcelona – Montserrat – Zaragoza – Pamplona – Biaritz – Lurd – Toulouse – Nimes – Grenoble – Ženeva – Zürich – Feldkirch – Lienz – Celovec

Ogled številnih mest in zanimivosti

Cena: (8 polpenzionov, davki, cestnine, vodiči, moderen Sienčnikov avtobus) 7.600 šil. Doplačilo za enoposteljno sobo 1.680 šil.

Za organizacijo potovanja Milka Kokot, Tarviser Str. 16, 9020 Celovec, telefon 0 46 3/51 43 00-40

Danes bom ugodil želji številnih bralk in bralcev, katerim gredo moji prispevki k novinarstvu že na živce. Čeprav bi lahko brez problemov spet citiral to ali no pismo tega ali onega »vidnega zastopnika« te ali one za narodov blagor važne organizacije, skupine, frakcije ali podfrakcije, čeprav bi se lahko tudi tokrat resno spoprijel s kakimi Opicli, Piplci, Hampelniki, Korenčki ali Smoletniki, bom povelikonočno zadovoljen in napolnjen s šunkami, jajci in poticami številnih sorodnikov in znancev ostal glede narodnostne norije abstinenten. Posvetil se bom bolj resni temi: norim kravam.

No, v preteklih velikonočnih dneh sem bil prav vesel, da so v Angliji ponorele krave, ne pa prašiči ali kure. Kakšna katastrofa bi bila to za naše velikonočne navade! Si lahko predstavljate, kako bi nam šlo, če bi morali zaradi splošne histerije podaljšati postni čas ali pa se zadovoljiti samo s hrenom? Obupno bi bilo – prvič, ker je vse, kar se dogaja okrog nas, že tako dovolj obupno, in drugič zaradi kulinarike. Drli bi se vsi, moški in ženske, da o otrocih sploh ne govorim. Prvič, ker je vse, kar se dogaja okrog nas, že tako za dreti, in drugič zaradi hrena.

Ali ni že zadosti samo dejstvo, da človek že tako ne veš več, kaj bi jedel – zdaj gledano zgolj iz prehranbenega stališča – brez upoštevanja, da si kot normalen Slovenec že apriori, tako rekoč stalno, nažrt, kar te kot izkušenega zastopnika naše narodnostne politike seveda ne čudi. Včasih si več kot nažrt in ti uspe

Piše prof. dr. Anton Zmeda

samo z največjim naporom, da se ne pokozlaš vsak petek, ko ti poštar prinese domov neko pisano glasilo. Toda, kot rečeno, za to danes ne gre. Gre zgolj za prehrano.

No, krave so nore. Dobro, sicer ne vse, in kakor nam politiki zatrjujejo, pri nas garan-

Kravja in druge norosti

tirano ne. Toda kot izkušen državljan si seveda previden in veš: čim bolj politiki kaj garantirajo, tem bolj je na mestu dvom. Nikoli ne veš, torej boš glede govedine – poudarjam, da mislim zgolj na prehrano – previden in boš raje vsaj nekaj časa shajal brez govejega golaža ali čebulne bržole. Svinje trenutno sicer nimajo nobene znane epidemije, toda spominja se časov, ko so jo imele, pa nasploh ti je znano, da svinjetina ni najbolj zdrava, še posebej, če pomisliš na svoje kile, in si rečeš, dobro, pomlad bo prišla morda tudi letos, na morje boš šel, in če tam ne bo vseskozi deževalo, se boš ulegel na sonce, no in boš za nemške turistke, če pa imaš lep, drag avto, morda celo za kakšne slovenske, bolj atraktivne. Torej v duhu črtaš tudi svinjsko pečenko in dunajske zrezke. O piščancih ne bom veliko govoril, saj celotna za-

deva postaja že kar malo dolga, naj k tej živadi zapišem samo eno besedo, ki velja tudi za jajca: salmonele. Nadaljeval bom stenogramsko: ribe – odplake, nafta; kalamari, raki, škampi – kolesterol; školjke – svinec, živo srebro; ovce, jaginetina – Creutzfeldt-Jakobova bolezen. Črtam torej vse meso in morske živali in se skušam prepričati, da sem že tako vedno hotel biti vegetarijanec. Toda razgledan kot sem, seveda vem, da je črno-bilski dež prepočil našo zemljo z radioaktivnostjo in da traja stoletja, preden ta izgine iz sadja in zelenjave. Jurčki in lisčke, katere nameravam nabirati, so polni cezijskega. V jabolkah, hruškah in drugem sadju mrgoli črvov ali pa je nabito z inse-

sekticidi in pesticidi. Banane in kumare imajo krivino po bruseljskih normah in so genetsko manipulirane skupaj z brezokusnimi holandskimi paradižniki in ameriški krompirji.

Skratka, obupno je. Nažrt si že tako apriori tako rekoč stalno – vemo zakaj. Če ješ vse, postaneš debel, lahko se zastrupiš in končno prej ali slej umreš. Če ješ sadje in zelenjavo, se tudi zastrupiš in morda genetsko mutiraš in prav tako prej ali slej umreš. Če ne ješ nič, tudi umreš, samo prej.

Torej kaj? Mislim, da bom, kar se mene tiče, odslej živel enostavno tako kot doslej. Mogoče bom malo več pil, da bom manj nažrt. In kar se bodočnosti tiče, pa malo več optimizma: ali ni bil pred kratkim praznik vstajenja? No vidite! Lepo se imejte, dober tek, na zdravje, pa do drugič!

KOROŠKI ŽIVINOREJCI

Kakovost se obrestuje

Za posledicami kravje bolezni, ki trenutno razsaja po Veliki Britaniji, je 150.000 govedi že poginilo, nešteto bolnih in inficiranih krav in scenarij o morebitni okužbi človeka pa so v ospredju družbenega zanimanja. Posledice za angleške živinorejce so katastrofalne, škoda pa je ogromna. Strah prebivalcev pred boleznijo norih krav zaradi uživanja govejega mesa je vsekakor upravičen.

Predstavniki gospodarske, delavske, veterinarske in kmetijske zbornice so na tiskovni konferenci potrdili, da v Koroško ni bilo uvoženo angleško goveje meso in da ne obstaja nevarnost te kužne bolezni. Predsednik delovne skupnosti koroškega govedorejskega krožka, v njem je organiziranih 3.000 kmetijskih obratov, Franz Schmid, je izjavil, da ti kmetje letno proizvedejo 10.000 goved po strogo predpisanih kvaliteten kriterijih. Ti predpisi pa so

nastali v sodelovanju s kmeti, prodajalci, mesarji in potrošniki. Z zadovoljstvom je ugotovil naraščajoče povpraševanje po zdravem mesu iz Koroške, kar za kmete pomeni dodatne možnosti za prodajo in zaslužek.

Predstavniki živinorejske in mesne trgovine dr. Gerhard Stürzenbecher pa je izjavil, da je na koroškem trgu neoporečno meso.

m. š.

5

Piše Jozi Wutte

Čakanje na boljši jutri

Človek, ki dobro pozna situacijo v Makedoniji in ki je sposoben gledati na dogajanje okoli sebe z nekoliko distanco, je pisatelj albanskega rodu Kim Mehmeti, predsednik Helsinškega parlamenta v Skopju in pri makedonskem oddelku fundacije Soros (Open Society Found), ki podpira kulturne projekte, odgovoren za založništvo. Tokrat lahko preberete nekaj odlomkov iz najinega pogovora, ki sva ga opravila v februarju v Skopju.

O Republiki Makedoniji

»Makedonija je na razpotju in pomembno je, da se signali postavijo pravilno. A zdi se mi, da semaforji ne delujejo dobro. Makedoniji je sicer uspelo, da se je izognila vojni. Toda zdaj, ko naj bi se začela druga faza demokratizacije, se ustavlja. Je kakor vozilo, ki ga spustite v prosti tek. Vozilo se sicer premika, a brez sistema. Prosti tek je zelo udoben, ne trošite goriva, a lahko se zgodi, da s tem uničite ves motor. Tako nekako stvari potekajo tu. Upam, da pri tem ne bo uničen ves motor. Jaz sem vedno nekako pesimističen, a pravijo, da je pesimist dejansko le dobro informiran optimist.

Kim Mehmeti

V Makedoniji boste našli zadovoljne in nezadovoljne ljudi, kot je to v vsaki družbi. Toda tisti, ki so zadovoljni, ne vedo, zakaj so zadovoljni, nimajo posebnega argumenta, da vam to pojasnijo. In tudi nezadovoljni v resnici ne vedo svojega vzroka. Na Balkanu je meja med obema skupinama tako nejasna, da je težko razločevati, in pravzaprav ne veste, kje je nesreča. Če primerjate dogajanje v Makedoniji z drugimi področji bivše Jugoslavije, potem je tu pravi raj. Vendar, če pomislite na to, kaj vse bi bilo mogoče, pa ugotovite, da nismo prišli daleč. Po eni strani bi bila lahko tudi vojna, po drugi strani pa imamo na tem malem prostoru nad 200.000 brezposelnih. Stalno se nekaj prikriva, kot v prejšnjem sistemu se tudi zdaj dela po principu: »Delati moramo za boljši jutri«. Toda človek nima nikakršnega jutri, obstaja le danes.

Pozabljeni južni bratje

Od kar je pred petimi leti razpadla Jugoslavija in sta bratstvo in enotnost le še zgodovinska pojma, se v avstrijskem časopisju zelo veliko piše o državah naslednicah, Tam nekje ob Drini pa se horizont konča. Prav to je v meni zbudilo zanimanje za južni del nekdanje Jugoslavije, za Srbijo in Makedonijo.

V čakalnici na boljši jutri se odraža slab danes

Makedonija je nekakšna čakalnica, v kateri vsi čakajo, kako bo šlo dalje. Jasno je le, da imamo maso ljudi, ki so na robu preživetja. Proizvodnja upada, po drugi strani pa je vsega dovolj. Makedonija še vedno živi od pomoči, ki jo dobiva iz inozemstva. Vendar to ni pogoj za boljši jutri. To bo treba nekoč vrniti. Saj ne moremo biti kot nekakšen klub upokojencev, kateremu pošiljajo denar, da živi od tega.

Situacija je na neki absolutni točki, na kateri ne veste, ali je slabo ali dobro. Recimo, položaj na Kosovu nikakor ni rešen in če tam pride do vojne, bi to pomenilo neko krizno stanje tudi za Makedonijo, če ne sploh enako kot na Kosovu.

Pravijo, da je treba čakati, da je pač faza tranzicije. A s tem pa se zakriva milijon problemov. Zakriva se privatizacija, pri kateri nihče ne ve, kako je res. Sicer obstajajo neka pravila, a pogosto se dogaja, da si bivši direktorji ali njihovi sinovi prilastijo cele firme in nekdanji samoupravni postanejo naenkrat kapitalistični direktorji. Tudi mednarodne konflikte politiki izkoriščajo za to, da bi prikrili socialne probleme.

O sosednjih državah in medetničnih odnosih

»Pri političnih kontaktih s sosedami je takole: naš predsednik pravi, da moramo držati do njih neko ekvidistanco, da smo do vseh enaki. To se mi zdi nekoliko absurdno, saj nikdar ne moreš imeti z vsemi enake odnose, ker to ni odvisno samo od tebe. Dobro, to je pač še v stilu socializma: mi cenimo vse in vsi cenijo nas. To so stare šablone z novimi imeni. Kar se je prej imenovalo bratstvo in enotnost, je zdaj sožitje. Menjal se je le obseg – kar je bilo prej

v neki veliki hiši, je zdaj v petih manjših.

Morda je bilo nerealno pričakovati, da bomo po petih letih živeli v nekakšni demokraciji. Demokracija je draga stvar, ki zahteva ekonomsko bazo. Ne gradi se na papirju. A četudi ne moremo takoj ustvariti neke demokratične kulture, bi lahko naredili vsaj koncept, strategijo, kako priti do nje. Lahko bi razvili koncept vzgoje mladih itd. Toda to se v resnici ne dogaja.

Imamo multinacionalno državo, ki gradi na konceptu nacionalne države, kar je absurdno. V ustavi piše, da je Makedonija država makedonskega naroda. Tako imamo različne kategorije državljanov. Imamo Makedonce kot državotvoren narod in ostale državljane. To ni demokratičen pristop. Makedonija je dejansko multinacionalna in multikonfesijska država. Tu ne moremo uresničevati nekega nacionalnega koncepta, po katerem je en narod državotvoren, tako rekoč arijski, drugi pa ne.

O vojni nevarnosti

»Do vojne med Albanci in Makedonci ne bo prišlo. A ne zato, ker so ljudje pametni, temveč zato, ker so nemočni. V vsej zgodovini med Makedonci in Albanci ni bilo vojne. To seveda ni nikakršna garancija, a mislim, da nimajo nobenega razloga zanj.

Resnica pa je, da to ni več odvisno od nas. Glavna mesta, v katerih se odloča o politiki na Balkanu, so drugje. Prepričan sem, da se tudi o makedonski politiki odloča nekje zunaj. In v vojni nevarnosti je Makedonija vse dotlej, dokler se ne reši problem Kosova. Vsaka vojna situacija na Kosovu pomeni absolutno vojno tudi za Makedo-

nijo. Pri nas je okoli 30 odstotkov Albancev, ki nikakor ne bi mogli biti ravnodušni do Kosova. Tam imamo svoje sorodnike, prijatelje in do včeraj je bila to ena država. (Z Albanci v Albaniji nikdar nismo imeli toliko kontaktov.) Zato bi prišlo v primeru vojne na Kosovu do nekega mešanja, kar bi Srbija brez dvoma izkoristila za agresijo proti Makedoniji.

Razen tega je v interesu vseh sosednjih držav, da bi prišlo do vojne v Makedoniji in s tem do konca Makedonije. Vseeno mislim, da sosedam v trenutni situaciji vojna ne bi ustrezala, ker si niso gotove, da bi imele od nje korist. Nobena od njih nima popolne premoči in vsaka ve, da bi njen napad na Makedonijo pomenil takojšnjo invazijo ostalih treh. Prej je bila v premoči Srbija, a ta je zdaj izčrpana. Grčija je močna, a je pod pritiskom Nata. Zato Makedonijo bolj varuje strah njenih sosed kot pa dobre želje.

O položaju albanske narodnosti

»Albanci v Makedoniji smo v nezavidljivi situaciji. Obstajata dve univerzi, na katerih je manj kot 5 odstotkov Albancev. Učijo in izobražujejo se lahko samo kot Albanci, po nekakšnem nacionalnem proporcu. Sposobnost posameznikov je nepomembna. Po ključu imamo pet ministrov, a mimo tega ni mogoče, da bi kak Albanec postal minister, pa četudi je za nek resor najboljši strokovnjak. Zato je zahod poln mladih Albancev, ker doma ne vidijo nobene perspektive.

Moram reči, da so zadevo nekako rešile zahodne države. Če ne bi bilo zahoda, bi Albanci tu doživeli popolno katastrofo. Prišlo bi do neke vrste ge-

nocida. S Kosova je recimo v inozemstvu okoli 500.000 mladih ljudi. To je najspodobnejši, najvitalnejši del nacije. Za tem tiči srbski sistem Albance spravi iz države z upanjem, da bodo za vedno ostali zunaj in končali nekje po tujih zaporih. Če jim zahod ne bi omogočil zbiranja in zaposlitve, bi šlo Albancem doma veliko slabše, kajti ti ljudje so nam v veliko oporo.

O ilegalni univerzi v Tetovu

»Albanci smo imeli dve varianti: da se zadovoljimo s tem, kar nam nudi oblast, da imamo torej okrog pet odstotkov študijskih mest, ali pa da ustanovimo svojo univerzo brez vsakršnega univerzitetnega standarda. Vendar bolje to, kot pa da se mladi potepajo po ulicah. Kader na tej univerzi je profesionalen, tako da v tem smislu ni improvizacije. Ta je le pri prostorih, tehniki ipd. Kadra imamo dovolj. Vedeti morate, da je bilo na prištinski univerzi okrog sto profesorjev iz Makedonije. Ti so zdaj vsi v Tetovu. Obstaja tudi dovolj kadra, ki je študiral na zahodu.

O nevladnih organizacijah in o Helsinškem parlamentu

»V Makedoniji imamo situacijo, ki je po vsem tem, kar sem povedal, povsem logična. V njej je absurdno govoriti o neki državljanski zavesti, o državljanskih asociacijah, o državljanskih organizacijah, od katerih bi pričakovali nek večji efekt. Če imate medije, ki so vsi v rokah oblasti, nimate prostora, kjer bi plasirali svoje ideje. Obstajajo sicer državljanske asociacije, ki pa so organizirane po nacionalnem principu, na primer forum za zaščito človekovih pravic, v katerem ni nobenega Albanca. Po drugi strani pa obstaja še druga organizacija za človekove pravice, v kateri pa so samo Albanci. Tako stanje je nemogoče, saj človekovih pravic ne moremo deliti po narodnosti. Podobno je z ženskimi, s študentskimi organizacijami itd. Tako je vsa družba dejansko razdeljena.

Edina organizacija, ki združuje ljudi vseh narodnosti, je Helsinški parlament. Moram pa priznati, da deluje zelo slabo. Problemi so na materialni ravni: nimamo sredstev, niti svoje pisarne ne. Zato vse poteka na zasebni ravni. Sicer smo imeli iniciative za dialog z Grki in nekaj skupnih akcij albanskih in makedonskih intelektualcev, a oblast vse to blokira. O tem se nikdar ne piše po časopisih. Pri razvijanju državljanske kulture pa bi morali sodelovati mediji, kajti če se o tem ne poroča na televiziji in v časopisih, je vsaka akcija nepomembna. (Se nadaljuje)

UNIKUM

Z novimi vodili v bodočnost

Vodstvo društva in Univerzitetnega kulturnega centra UNIKUM

Celovski Univerzitetni kulturni center, ustanovljen leta 1975, že nad 20 let uspešno pestri kulturno življenje na sami univerzi in tudi v glavnem mestu Celovec. Lani poleti pa so sodelavci in odborniki na dvodnevni delovni klavzuri v Italiji (Grado) kritično razmislili o delovanju v preteklosti in načrtali delo za prihodnost na osnovi novih delovnih vodil (7).

Predsednik društva in Univerzitetnega kulturnega centra UNIKUM prof. Günther Hödl je na tiskovni konferenci dejal, da je bilo zaradi prestrukturiranja celovške univerze potrebno razmisliti o novi podobi obeh društev, ki sta dejansko posebni ustanovi na avstrijskih univerzitetnih tleh. Ugotovil je, da je avtonomija društev zagotovljena, prav pa tako tudi delovni mesti poslovođij Emila Krištofa in Gerharda Pilgrama. Na osnovi novoizdelanega delovnega programa pojmujejo UNIKUM kot delavnico in pro-

stor za poskuse, kjer odgovorni načrtujejo in realizirajo razne kulturne in umetnostne projekte. Univerzitetni kulturni center UNIKUM razvija odprt koncept kulture in umetnosti. Nadalje se bodo prizadevali za močnejši dialog med umetnostjo in znanostjo, omogočili in poglobili komunikacijo med umetniki in publiko (razni pogovori, diskusije, work shopi, publikacije in dokumentacije) ter za večjo transparentnost v javnosti. Zelo pomembno za UNIKUM pa je kulturna raznolikost, duhovna odprtost, strpnost, zavzemanje za demokratično in solidarno družbo. V prihodnosti bodo iskali sodelovanje s sorodnimi javnimi ali zasebnimi ustanovami in kulturnimi iniciativami in se vključevati v kulturnopolitično diskusijo. V ospredju programa pa je realizacija skupnih kulturnih projektov in želja po regionalnem, nadregionalnem in mednarodnem sodelovanju.

Do jeseni bodo realizirali tri projekte in sicer:

1. Videoprojekt (od 31.5. do 8.6.) v Celovcu skupno z Medienwerkstatt/Dunaj in kulturnim oddelkom mesta Celovec
2. Sredi junija bo otvoritev razstave (projektno delo) »Umetnost in cenzura«, ki je nastala v sodelovanju z IG-Kultur. To zanimivo razstavo bodo pokazali tudi še v drugih zveznih deželah
3. Tridnevni glasbeni festival.

Meseca avgusta bodo skupno z društvom Innenhofkultur predstavili koroškega glasbenika Wolfganga Puschniga, ki bo obhajal svoj 40. rojstni dan.

Društvi imata na razpolago skupno približno 1,8 milijona šilingov – podpore pa prejmeta od mesta, dežele, univerze, ministrstev in glavnega sponzorja Die Kärntner Sparkasse.

Mirko Štukelj

SPD JEPa – BAŠKO JEZERO

Vesela vigred na Ledincih

Če SPD Jepa-Baško jezero vabi na Vigredni koncert, še sam sv. Peter nima moči zagranim loškim in pečniškim društvom skaliti že tradicionalno pomladno veselje. Ponoven dokaz za to je bila prireditev na velikonočni ponedeljek v kulturnem domu v Ledincih. Dvorana je bila v hipu napolnjena in po pozdravni pesmi društvenega moškega pevskega zbora pod večjo roko Aleksa Schusterja je predsednica Anica Lesjak-Ressmann takoj po dobrodošlici z zanosom razglasila zmago nad hudimansko trdovratno letošnjo zimo. Njen pozdrav je veljal vsem številnim gostom od blizu in daleč, tega ali onega jezika – predvsem pa »Vaščanom« z njihovimi hudomušnicami.

Društveni moški zbor je prijetno presenetil s svojim dovršenim petjem, ki priča o velikem

prizadevanju pevovodje, ki vedno spet sega po motivih domačega okolja in jasno njegovih pevcev.

Ledinška mladinska skupina se uspešno razvija, tudi številčno napreduje in je pisano mešana, kot cvetlična livada. Tako po letih, po jeziku – čudovita, nadebudna harmonična celota, ki bi jo znal njen (Aničin) temprament dvigniti v sinje višave.

In loški tamburaši ... Kot desetletje in še več nazaj, z Eriko Wrolich. To ni le neka nedeljiva tvorba, marveč sozvočje, ki se le v tej sestavi dopolnjuje in izpopolnjuje. Kam vse so že poneli svoje zlate zvoke? Naj jih glasniki izpod Jepe ponesejo tudi še v tretje tisočletje!

Zapeli so tudi »Vaščani«. In kdor le malo pozna žaubrno možakarje z že nekoliko osivelim Jožkom Kovačičem, bo vedel, da se tudi dokaj turobno

zapesti Requiem Vaščanov že v naslednjem hipu prevrže v najbolj smešno kolobocijo. Nekaj je tem oznanjevalcem že davno pozabljenih viž vsekakor šteti v dobro. Radi obirajo ženski svet, tudi kakega častitega gospoda se lotijo, ali tudi svojemu spolu nič ne prizanašajo. Kar krepko so se lotili tistih brezniških devic, menda kar dvanajst po vrsti; niti porednemu Paliv – Palavu niso privoščili miru pod domačo grudo. Da pa le ne bi veljali preveč za »starokopitneže« so se poskusili celo v pop-sceni – povrhu še v jeziku naroda soseda. Upravičeno so za ta prispevek poželi še posebno bučen aplavz, saj so z njim izpričali, kako se za navidezno plehkim okvirjem lahko skriva globoka, celo tragična vsebina.

Zares posrečen je bil korak SPD Jepa-Baško jezero v težko pričakovano pomlad. Poskočne viže ansambla Melos pa so dokončno razgibale od zimskega spanja še nekoliko trde kosti. F. Č.

KULTURNI TEDEN KOROŠKIH SLOVENCEV

22. – 26. 4. 1996

V ALTE BURG GMÜND

Ponedeljek, 22. 4.

18.00 – otvoritev Kulturnega tedna koroških Slovencev – deželni glavar dr. Christof Zernatto
GLASBENI OKVIR: Šentjanški tamburaši, Kvartet bratov Smrt-nik, Korte; zbor glasbene glavne šole Gmünd

Torek, 23. 4.

14.00 – workshop z umetnico Nežiko Novak
19.30 – odprtje etnografske razstave lončevine k & k centra v Šentjanžu v Rožu kombinirane z najnovejšimi umetninami Nežike Novak
Predvajanje dveh etnografskih filmov o plajberškem narečju in mlinih na Djekšah (dr. Herta Maurer-Lausegger)
GLASBA: družina Blažej iz Galicije

Sreda, 24. 4.,

10.00 – predvajanje filma – »Backup«
19.30 – odprtje razstave slikarja Kristijana Sadnikarja – razstava je na ogled do 2. junija 1996 od 11. do 24. ure
GLASBA: Gabrijel Lipuš – bariton, Toni Kernjak – klavir, Kristijan Filipič – prečna flavta

Četrtek, 25. 4.

10.00 – filmska predstava »Žongler Feliks« in senčna igra šmihelskih lutkarjev
19.30 – literarno branje Florjana Lipuša dobitnika deželne kulturne nagrade 1995, in Janija Oswalda dobitnika pospeševalne nagrade 1995
GLASBA: Ali Gaggl (vocal), Uli Scherer (piano), Emil Krištof (percussion)

Petek, 26. 4.

10.00 – monodrama »XY-nerešeno« – Marjan Hinteregger
19.30 – zborovski večer; sodelujejo: MePZ »Sele« iz Sel, Obirski ženski oktet, Singgemeinschaft Gmünd, MePZ »Gallus« iz Celovca

PRIREDITELJ: Biro za slovensko narodno skupnost pri Uradu koroške deželne vlade v sodelovanju s kulturnim oddelkom, ORF, mestom Gmünd, KKZ in SPZ s podporo Rotary-Cluba Spittal ob Dravi

Prireditve v k & k / Šentjanž

11. 4. ob 9.00
LITERARNA DELAVNICA za učence med 10. in 14. letom

12. 4. ob 20.0
Informativni večer »SÜDOSTSPANGE – železnica skozi Rož« (W. Moschitz in mag. P. Waldhauser)

18. 4. ob 19.30
»PO PLANINAH«, predavanje z diapozitivi (Toni Valentinitich)

19. 4. ob 20.0
»TEŽKI ČAS, NE VRNI SE«, pričevanja domačinov o dobi nacizma

21. 4. ob 10.0
P. Militarov: »JURKA«, gostuje gledališka skupina iz Dobrle vasi

23. 4. ob 20.0
OKROGLA MIZA: Pomen izvenšolske dejavnosti za otroke

25. 4. ob 18.00
Odprtje razstave »EINE REISE NACH AMERIKA«, razstava s podoživljanjem južne Amerike za otroke od 7. do 12. leta.

27. 4. ob 16.30
OBČNI ZBOR Zveze slovenskih žena

27. 4. ob 20.00
Komedijska »MAČEK V ŽAKLU« (Celje)

kultur
&
komunikacija

PRIREDITVE

PETEK, 12. 4.

- CELOVEC, Europahaus, Reitschulgasse 4 – Generalni konzulat R Slovenije, SPZ, KKZ
- 19.30 Odprtje razstave del Jerneja Strleta; predstavitev umetnika Mara Kralj in France Zupan; glasbeni okvir Kamniški koledniki. Razstavo bo odprl slovenski kulturni minister dr. Janez Dular. (Razstava bo odprta do 26. 4.)
- CELOVEC, pri Joklnu, Badgasse 7
- 19.30 Odprtje razstave del Draga Valentini
- ŠENTJANŽ, v k & k centru
- 20.00 »Südostspange – Železnica skozi Rož« (W. Moschitz in P. Waldhauser)

SOBOTA, 13. 4.

- SEMISLAVČE, galerija Rožek Šikoronja
- 15.00 (do 22. ure) Pred. knjige z deli Huga Wulza »Schwarzer Flügelschlag/Črni fotofot«; z liriko Gustava Januša
- ŠENTJAKOB, v Regionalnem centru – SPD »Rož« in RC
- 16.00 »Mala čarovnica, ki ni mogla biti zlobna«; gostuje otroška gled. skupina iz Žvabeka
- ŠMIHEL, v farni cerkvi
- 20.00 Koncert akademskega zbora »M. Glinka« iz Petersburga (Rusija)
- RADIŠE, v kulturnem domu – SPD »Radiše«
- 20.00 Felix Mitterer: »Obiski« (premiera); nastopa domača igralska skupina, režija Nuži Wieser

NEDELJA, 14. 4.

- ŽELEZNA KAPLA, na pokopališču – ZKP
- 11.00 Spominska svečanost ob obletnici smrti narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta. Kulturni spored Lovski pevski zbor in recitatorji
- ŠMIHEL, v farni dvorani – KPD Šmihel
- 11.00 Premiera lutk. igre »Leteči žabon«; režija M. Bevk
- PODGORJE, v farni cerkvi
- 14.30 Koncert akademskega zbora »M. Glinka« iz Petersburga
- TRBIŽ (Tarvis), v kulturnem centru
- 17.00 Koncert »Primorska poje«, nast. tudi MoPZ »Trta«, MePZ »Podjuna« in Višarski kvintet
- ŠMARJETA, v farni dvorani – Katoliška prosveta
- 19.30 S pesmijo v pomlad, koncert

PONEDELJEK, 15. 4.

- CELOVEC, Paulitschgasse 5-7 – Zveza slov. zadrug
- 18.00 Redni občni zbor Zveze slovenskih zadrug

TOREK, 16. 4.

- TINJE, v Domu
- 15.00 (do 16. ure) Začetek plesnega tečaja za otroke od 8. do 12. leta; vodi Gregej Krištof. Tečaj obsega 8 enot.
- TINJE, v Domu
- 19.30 Odprtje razstave akvarelov prof. dr. Petra Gstettnerja

SREDA, 17. 4.

- DUNAJ, v Korotanu – Založba Mohorjeve
- 18.30 Literarno-glasbeni večer s pesnico Sigrun Kramp, na klavirju Hubert Steppan
- BILČOVŠ, v gostilni pri Miklavžu
- 20.00 Südostspange – Železnica skozi Rož (mag. P. Waldhauser)

ČETRTEK, 18. 4.

- CELOVEC, Mohorjeva ljudska šola
- 10.00 Predstavitev knjige Tatjane Angerer: »Muren Škripek«; sodelujejo: avtorica, zbor in Orff-skupina MLŠ
- CELOVEC, pri Joklnu – Društvo pisateljev in KD pri Joklnu
- 19.30 Literarni večer »Slovenska beseda današnjih dni«. Berejo Evald Flisar, Mila Kačič, Iztok Osojnik, Veno Taufer, Uroš Zupan, Vlado Žabot. Večer bo popestril kvartet bratov Smrtnik.
- SELE, v farnem domu – KPD »Planina«
- 19.30 Iz vsakdanjosti zdravnice za ženske bolezni – najpogostejše bolezni in problemi (dr. Silvija Velik)

PETEK, 19. 4.

- ŠMIHEL, v farni dvorani – KPD Šmihel
- 18.00 Predavanje »Žarčenje, zdrava prehrana, kislina ...« (fizioterapevt H. Dickersmann)

SOBOTA, 20. 4.

- ZILJSKA BISTRICA, v kulturni dvorani – Kat. proveta, Elan in Posojilnica-Bank Zila
- 20.00 »Bivaži pr' Zile/Frühling im Gailtal«, nast. pesnica Marija Bartoloth, Višarski kvintet, Družina Zwitter, Dvojezični zbor

NEDELJA, 21. 4.

- KOTMARA VAS, v ljudski šoli – SPD »Gorjanci«
- 14.30 koncert »S pesmijo v pomlad«

PONEDELJEK, 22. 4.

- CELOVEC, v Mohorjevi lj. šoli
- 19.30 Diskusijski večer »Integracija – izziv ali obremenitev«, diskutanti Heinz Forcher, univ. doc. prim. dr. Georg Spiel, mag. Elfriede Grumet, dr. Konrad Pillwein; moderacija Karl Mitterer

TOREK, 23. 4.

- ŠENTJAKOB, v Regionalnem centru
- 19.30 Koroški Slovenci in avstrijska nacija, predava univ. prof. dr. Andrej Moritsch

SPD »ZVEZDA« • KULTURKREIS KEUTSCHACH

vabita na predavanje mag. Klaus Zellhoferja
(Dokumentacijski arhiv avstrijskega odpora – Dunaj)

»Aktuelle Trends im österreichischen
Rechtsextremismus« / Trendi
avstrijskega desnega ekstremizma

v grajski štali, v četrtek, 18. aprila '96, ob 20. uri

Mohorjeva • Drava – Naša knjiga • SPZ • KKZ • ORF – Slovenski spored •
Mladi rod • Deželni šolski svet • SPD »Rož« Šentjakob

Najboljši prijatelji

Sejem slovenske otroške in mladinske knjige/ilustracije
od 16. do 18. aprila v dvorani Višje šole za gospodarske
poklice v Šentpetru v Rožu

TOREK, 16. APRIL

ob 19.00 odprtje; ob 19.30 okrogla miza »Če ne bomo
brali, nas bo pobralo« (Gustav Januš, M. Vrbinc, H.
Mračnikar, H. Millonig, M. OLip, M. Domej, J. Druml,
P. Sketelj; moderacija N. Kupper)

SREDA, 17. APRIL

ob 9.30 Uganke, zanke, zavozlanke; Breda in Tine Varl,
animacija z lutkami;
ob 11.00 Diči, diči, diča ... (pesmi za otroke Polde Bibič in
Gabrijel Lipuš)
ob 14.00 oblikovanje gline za starše in otroke z N. Novak
ob 17.00 Mladi rod

ČETRTEK, 18. APRIL

ob 9.30 »Miha, Minka in gledališka šminka«, gledališka šola
z Ireno Prosen in Bogomirjem Verasom
ob 11.00 »Obut ali bos te vleče za nos« z ilustratorjem
Božom Kosom
ob 16.00 Nagradni bralni natečaj
Razstava in prodaja otroških in mladinskih knjig ter razsta-
va slovenskih koroških šolskih knjig

Praznujejo

Marija Perdacher iz Holbič – rojstni dan; Izidor Stern iz Železne Kaple – rojstni dan; Marica Oraže iz Lepene – rojstni dan; Dolfi Stern iz Celovca – 58. rojstni dan; Rudolf Urban iz Gorič – rojstni dan; Barbi Wutte iz Vetrinja – 60. rojstni dan; Lambert Grafenauer – Janah z Marije na Zilji – 60. rojstni dan; Minka Ogris iz Svaten – rojstni dan; Pepca Čuden iz Šentjakoba – rojstni dan; Antonija Hafner s Šentjanških Rut – 90. rojstni dan; Liza Ogris iz Bilčovsa – 30. rojstni dan; Franc Artač z Obirskega – rojstni dan in god; Peter in Fredl Kušnik z Dobrove pri Dobrli vasi – rojstni dan; Kati Tavčar – jubilejno praznovanje; Rotarjeva mama iz Pogorč – 75. rojstni dan; Lenčka Kupper z Gorij nad Vrbo – rojstni dan; Herman Hriber-

nik iz Sel – rojstni dan; Stan-ko Pegrin s Šajde – rojstni dan; Leni Wassner z Borovnice – rojstni dan; Pavla Dovjak iz Plaznice – rojstni dan; Fini Einspieler iz Zgornje Vesce – rojstni dan; Marija Šranc iz Vogrč – rojstni dan; Helena Mert z Bistrice – rojstni dan; Ivanka Kolter z Brega pri Žvabeku – rojstni dan; Marija in Richard Dumpelnik iz Štebna – rojstni dan; Marija Messner z Doba – rojstni dan; Erna Pernat z Bistrice – rojstni dan; Marija Matschek iz Čirkovč – rojstni dan; Katarina Cvelf iz Nonče vasi – rojstni dan; Albert Messner – 70. rojstni dan; Hanzi Tschernernjak s Hriba ob Baškem jezeru – 51. rojstni dan; Mirko Wakounig iz Celovca – rojstni dan; župnik Tomaž Holmar z Obirskega – rojstni dan.

Radio Koroška

SLOVENSKÉ ODDAJE

Četrtek, 11. 4.

- 18.10 Rož – Podjuna – Zilja.

Petek, 12. 4.

- 18.10 Križev pot (skavti)

Sobota, 13. 4.

- 18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.

Nedelja, 14. 4.

- 6.30 Dobro jutro na Koroškem – Guten Morgen, Kärnten! Duhovna misel.
- 18.10 6 x 6 – domače uspešnice.

Ponedeljek, 15. 4.

- 18.10 Kratek stik.

Torek, 16. 4.

- 18.10 Partnerski magazin.

Sreda, 17. 4.

- 18.10 Domača glasbena mavrica.
- 21.04 Primorski obzornik.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 14. 4.

- 13.30 ORF 2

PONEDELJEK, 15. 4.

- 16.20 TV SLO 1

Z naslednjimi prispevki:

- Mladim se bodo spet predstavili »Najboljši prijatelji«.
- Ljubljanski nadškof, slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar o pričakovanjih ob obisku svetega očeta v Sloveniji.
- Gledališko sodelovanje Gradec – Ljubljana: v drami slovenskega narodnega gledališča premiera Handkejeve drame.
- Marko Pernat – Markus Pernhart: koroški slikar, ki je odkril najvišje lepote dežele.
- Boj proti izpadu iz 2. zvezne nogometne lige: Oberwart : SAK

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov
s posebnim poudarkom na
narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig,
Franc Wakounig, Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na
Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

Svojci, prijatelji, kolegi profesorji in njegovi bivši učenci – kratka velika množica se je v torek, 9. aprila, na zakamenskem pokopališču pri Vetrinju poslovila od višjega študijskega svetnika in dolgoletnega profesorja matematike in fizike na slovenski gimnaziji Štefana Močilnika, ki je 3. aprila nepričakovano preminil. Še pred nedavnim se je udeležil potovanja Zveze slovenskih žena v Pariz in nič ni kazalo, da mu je bila odmerjena le še kratka življenjska doba. Velika pogrebna udeležba je pokazala, kako priljubljen in spoštovan je rajni bil.

Prof. Močilnik se je rodil 2. decembra 1928 pri Poltniku v Šmihelu in je po maturi v Ljubljani študiral matematiko in fiziko, nato pa je študij dopolnil in nostrificiral na Dunaju. Leta 1959 je bil kot profesor nameščen na celovško realko in tudi mlado slovensko gimnazijo. Od leta 1960 dalje pa je poučeval samo na slovenski gimnaziji. Ravnatelj Reginald Vospernik ga je ob odprtem grobu imenoval pionirja gimnazije in se mu zahvalil za ves njegov prispevek k razvoju in rasti te osrednje slovenske

Slovo od prof. Štefana Močilnika

koroške izobraževalne ustanove.

Pokojni ni sodil med glasne in avtoritarne pedagoge, ampak si je globoko spoštovanje in pozornost dijakov pridobil prav s svojim temeljitim znanjem, ki ga je mirno in angažirano ter z veliko potrpežljivostjo posredoval študirajoči slovenski mladini. Z njo je bil povezan vse do zadnjega ob šolskih in drugih prireditvah ter ob nogometu, saj je bil eden najbolj zvestih navijačev Slovenskega

atletskega kluba. Od pokojnega sta se poslovila tudi kolega Janko Messner in sovaščan Stanko Vavti, ki je spregovoril tudi v

imenu Društva slovenskih upokojencev.

Pogrebne obrede je skupaj z drugimi sobraty opravil pliberški župnik mag. Ivan Olip, z žalostin-kami pa so prof. Močilnika na zadnji poti spremljali moški zbor »Folte Hartman« iz Pliberka in Smrtnikovi bratje. Naj pokojni prof. Štefan Močilnik mirno počiva v domači zemlji, ženi, otrokoma in svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Štefanu Močilniku ob odprtem grobu v Zakamnu pri Vetrinju 9. malega travna 1996

Beseda slovesa

Prijazen, skromen si in pomagljiv učencem bil, nam vsem tovariš pravi. Tako spomin tvoj vse dotlej bo živ, da vsak od nas se za teboj odpravi.

***

Počivaj v miru!

J. M.

V globoki žalosti sporočamo, da je v sredo, 3. aprila 1996, nepričakovano umrl naš dragi kolega

vštv. prof. Štefan Močilnik

K večnemu zemeljskemu počitku smo ga pospremili v torek, 9. aprila 1996, v Zakamnu pri Vetrinju.

Prof. Štefan Močilnik je od 10. aprila 1959 do 31. marca 1989 poučeval na Zvezni gimnaziji in Zvezni realni gimnaziji za Slovence v Celovcu fiziko in matematiko. Mladino je vzgajal z veliko ljubeznijo in zavzetostjo. Časten nam bo njegov spomin. Naj naš kolega Štefan Močilnik počiva v miru božjem. Družini izrekamo iskreno sožalje.

Dv. sv. dr. Reginald Vospernik
za gimnazijsko skupnost

Prof. Mirko Oraž
za šolsko personalno zastopstvo

Pogreb Lipa Grilca, p. d. Mogra

Na veliki petek so v Libučah pokopali Lipa Grilca, Mogra iz Lokovice. Rajni je bil daleč naokoli znan kot zavzet pevec zbora »Kralj Matjaž«, kjer je zapustil veliko vrzel, še prej pa je s svojim močnim in lepim basom podpiral MoPZ »Folte Hartman«. Mogrovo Lip, tako so ga klicali prijatelji in znanci, je bil premočrten človek, odkrit in jase. Bil je zaveden Slovenec, velik prijatelj narave in lova. Zanj je dejansko veljalo geslo, da pevci ne poznajo mržnje.

29 KRIŽANKA Sonja Wakounig												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14							15					16
17						18	19					
20					21					22	23	
			24			25				26		
27	28		29			30			31			
32				33	34	35	36	37				
	38			39		40	41		42			43
44			45			46			47			
48				49		50				51	52	
53			54			55					56	
57		58				59	60			61		
62						63	64					

VODORAVO: 1. komet 8. skonto, rabat, znižanje cene 14. eden od kontinentov 15. žila lasnica 17. delavec pri gradnji stavb 18. čuvarji živine na pašniku 20. asimilacija, prilagoditev 22. pripadnik gotskega naroda 24. predlog 25. več kot eden, manj kot tri 26. gljiva, rastlina, ki se razmnožuje s trosi 27. obrtnik, ki izdeluje kotle 30. tuj dvoglasnik 31. šesti mesec 32. latinsko »prostor,

površina» 33. nikalnica 35. kratek, koničast meč 38. starogrška boginja maščevanja 41. Gioacchino Rossini 42. zmleto žito 44. faktor v krvi 45. vrsta, razvrstitev, skupina 48. starogrški bog vetra 49. vrsta sove 50. umetnostna smer v gradbeništvu, približno od 11. do 13. stoletja 53. rimsko »štiri« 54. ime avstrijsko-koroškega pisatelja (Jonke) 55. pokrajina v Vietnamu 56. kradljivec 57. mož

lepe Helene, zaradi katere se je začela trojanska vojna (orig.) 60. trava druge košnje 62. ena od pošasti v Messinski ožini (... in Karibda) 63. konec polotoka 64. čudež

NAVPIČNO: 1. reža, počen del skale 2. arabski plemiški naslov 3. specialist za otroške bolezni 4. veliko jezero oz. morje v Aziji 5. glavno mesto Albanije 6. Ivana Kobilica 7. cunja, krpa 8. pokrajina v Burmi, po kateri se imenuje vrsta riža 9. mamilo iz maka 10. zmečkan krompir 11. bivališče čebel 12. glavno mesto južnega Vietnama (danes Ho Ši Minh) 13. Tagore Rabindranth 15. drugo ime slov. pisatelja Meška (Fran ... Meško) 16. pogorje v Aziji 19. pozna žitarica (žganci) 21. set ali več enakovrstnih stvari, ki sestavljajo celoto 23. prihod v goste 26. dober jedec, požeruh 28. orehovo žganje 29. amater, neprofesionallec 31. Josip Ipavec 34. izmetač nabojev pri strelnem orožju 36. strokovnjak za kmetijstvo 37. najvišje razviti sesalci (polopice, opice in človek) 39. principi 40. kemični znak za srebro 43. dramsko delo Arthur-

ja Schnitzlerja 44. mesto v severni Franciji z znamenito katedralo, kjer so nekoč kronali kralje 46. del papeževskega blagoslova, lat. »delaj« (... et labora) 47. raziskovalec podzemnih jam 51. tako ali tako 52. Konrad Adenauer 54. raztopina za želatino 58. kemični znak za nikelj 59. okrajšava za »starejši« 61. kemični znak za vanadij

Rešitev iz prejšnje številke:

Vodoravno 1. KRANJSKA GORA 12. LUPA 13. TAPETAR 14. ODEJA 16. LINA 17. PATENT 19. SEVER 21. IMOLA 23. ZALA 24. TAT 26. MALTA 28. AT 29. EL 30. RAČEK 31. OB 32. CVETLICA 34. SOR 36. AB 37. IT 38. LEPR 41. REJENEC 44. AK 45. GLODALEC 47. ATA 48. AR 49. JM 50. OBIR
Navpično: 1. KLOPOTEC 2. RUDA 3. APETIT 4. NAJEM 5. ST 6. KAL 7. APIS 8. GENEZA 9. OTAVA 10. RA 11. ARARAT 15. ANOMALIJA 18. TLAČITELJ 20. ELABORATI 22. ALEC 25. ALVA 27. TKALEC 30. RT 31. OSP 33. EBRO 35. RAKAR 39. EC 40. AGA 42. EDA 43. NEM 46. LR 47. AB

IZ ŽENSKEGA VIDIKA

Smo »samo« ženske?

Piše dr. Štefka Vavti

Okrog letošnjega mednarodnega dneva žena je bilo od raznih političark in zastopnic ženskih organizacij slišati predvsem izjave, ki so v ospredju izpostavljale misel, kako da naj smo ženske vesele, ker imamo od začetka stoletja že volilno pravico (katero so si naše prednice težko izborile!). Le-ta da nam je zagotovila (vsaj do neke mere!) enakopravnosti v družbi.

Premalo je bilo slišati – vsaj po mojem mnenju! – kritičnih pripomb k »varčevalnemu paketu«, ki zlasti za nas ženske ne vsebuje nič pozitivnega.

Varčevanja na različnih področjih namreč v veliki meri prizadenejo tudi ženske, omenim naj samo ukrepe okrog karentnega dopusta ipd.

Na televiziji je Konradova, naslednica znane in priljubljene ženske političarke Dohmalove, med drugim na kritično vprašanje nekega novinarja, zakaj se okrog pogajanj za varčevalni paket ni bolj borila za ženske pravice, dejala, da je pač »samo« ženska in da je zato pri odločitvah igrala bolj ali manj vlogo statistke (češ, kaj pa ženske sploh lahko dosežemo?). Pri takih in podobnih izjavah me popade neke vrste »sveta jeza« ali pa vsaj nostalgija po Dohmalovi, ki se je vsaj verbalno z vsemi močmi borila za pravice žensk, četudi pri tem ni bila vedno uspešna. Vsaj takšnih resignativnih izjav (»sem samo ženska«!) iz njenih ust nikdar ni bilo slišati!

Kaj pa v tem stavku išče besedica »samo«? Ali si s takimi in podobnimi izjavami same sebi ne kratimo pravice, izpodkopavamo našo enakopravnost in enakovrednost; ob tem, da imamo v našem vsakdanjiku dovolj težav, in ne glede na to, da si našo enakopravnost težko izborimo.

Pri takih izjavah se mi zdi, da bomo kmalu tako daleč, da bomo še hvaležne za to, da nas pri rojstvu kot »manjvredne« niso umorili (kot je to še vedno navada pri nekaterih narodih in deželah tretjega sveta).

Ponosna sem, da sem ženska in besedica »samo« mi je pri tem povsem odveč. In tudi moški – tako menim – naj bi bili veseli, da nas imajo. Kje bi bil svet, kje moški brez nas?

V času, ko gre družbeni razvoj (vsaj glede pravic) spet korak nazaj, pa se moramo tembolj zavedati naše vrednosti in odgovornosti nasproti nam samim in vsem ženskam sveta.

NOGOMET – II. ZVEZNA LIGA

Za SAK velja samo zmaga

Thomas Wuntschek je dosegel svoj prvi gol v drugi zvezni ligi, ki pa je za SAK zelo pomemben

FC Kufstein – SAK 1:1 (0:0)

SAK: Preschern, Hršić, A. Sadjak, Zankl, Blajs (v 22. min. izključen), Galo, Kotrri (92. F. Sadjak), Susić (78. Wuntschek), M. Sadjak, Lippusch, Pihorner
Gol za SAK: Thomas Wuntschek (92.)

Točka v zadnji sekundi

Na krstnico preteklo soboto je

nogometaše SAK pot vodila na Tirolsko v Kufstein. Izhodišče pred tekmo je bilo jasno: za SAK velja samo zmaga ali neodločen rezultat. Izgubiti je bilo prepovedano. Prav enako pa je veljalo tudi za Tirolce, saj se tudi oni borijo proti izpadu iz lige.

Temu primeren je bil začetek tekme. Obe ekipi sta igrali nekoliko nervozno in nezanesljivo, v 22. minuti pa je sodnik Almer, ki je imel očitno slab

dan, izključil Tončija Blajsa in ga predčasno poslal pod prho.

Oslabljen se je SAK z desetimi igralci nato koncentriral na obrambo.

Prva akcija v drugem polčasu pa je domačine povedla v vodstvo 1:0. Vendar SAK ni obupal in skoraj se ni poznalo, da igra z igralcem manj, le zadetka ni bilo. Tirolci so se že veselili treh točk, ko je v 92. minuti **Thomas Wuntschek** po lepi podaji **Marjana Sadjaka** izenačil in s tem uspel rešiti točko za SAK. Spet se je izkazalo, da tekma traja pač tako dolgo, dokler je sodnik ne odžvižga.

Veliko veselje nad to pomembno točko je seveda vladalo med igralci in vodstvom SAK po končani tekmi in vožnja domov je bila kar precej lažja.

ZADNJA VEST

SAK : St. Pölten 1 : 0

Zelo pomembna zmaga slovenskih nogometašev. Gol je v 93. minuti dosegel Uliks Kotrri. Bravo!

PRIHODNJA TEKMA

Oberwart – SAK

V soboto,

13. 4. 96 ob 15.30

Nogomet v nižjih razredih

Zaradi snega, ki je pred veliko nočjo prekril nogometna igrišča, so morali nekatere tekme spet odpovedati.

V podlgi vzhod je **Bilčovs** odigral svojo prvo tekmo, v kateri je po odličnem startu proti Šentlenu v prvem polčasu

vodil že s 3:1, to prednost pa je v drugem polčasu napravil in dosegel le neodločen rezultat.

Tudi v 1. razredu D moštva Globasnice, Sel, Šmihela in Železne Kaple svojih tekem zaradi slabih igrišč niso mogla odigrati.

2. razred A

Po nesrečni tekmi proti WAC II, v kateri je sodnik Apostolowsky izključil tri igralce SAK, je druga ekipa z 2:0 izgubila tudi tekmo proti Spittalu. ■

ŠAHOVSKI OREH ŠTEV. 25

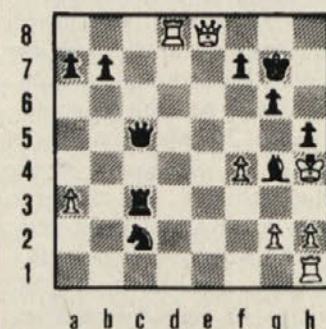
Frimen – Rind / ZRN 1980

Na osmi vrsti je bela baterija zagrozila z matiranjem črnega kralja, zato je črni, ki je na potezi, iskal rešitev, kako se izmuzniti iz matne mreže in tudi belemu kralju na h liniji

pripraviti neprijetno preseženečenje. To se mu po zaslugi dobro postavljenih figur tudi posreči in tokrat se beli kralj znajde v matnem obroču!

Rešitev št. 24

Do mata v dveh potezih vodi samo malo nenavadno poteza belega 1.Te1! Na jemanje bele trdnjave 1...Ke1: sledi 2.Dd2 mat; na morebitne poteze belopoljnega lovca črnega 1...Le2 2.Dg1 mat, 1...Lg2 2.Dh4 mat, na ostale poteze lovca 2.Dg1 mat. Ob majhnemu številu figur, zares matne slike starih mojstrov šahovskih problemov!

NAMIZNI TENIS

Tri visoke zmage DSG Sele

Namiznoteniška ekipa iz Sel je po porazu s 3:7 proti drugemu na lestvici SC St. Paul iz Labota – to je bila pomembna tekma, kajti v primeru zmage ali neodločenega rezultata bi bili Selani že predčasno prvaki 1. razreda vzhod – slavila tri visoke zmage z 8:2. Peto tekmo v jesenskem kolu je igrala v Šentvidu proti SCA St. Veit in ga gladko premagala z 8:2. Šesto tekmo pa so Selani igrali doma proti WSG Brückl in tudi tu nepričakovano gladko zma-

gali z enakim rezultatom, prav tako pa tudi proti ÖDK Celovec. Za točke so pri vseh tekmah poskrbeli Tone Korenjak in Mirko Oraže (vsak po tri) in Marta Užnik (eno) ter dvojica Korenjak/Oraže. Zadnja tekma, ki jo bodo igrali doma proti Velikovcu, pa bo prinesla tudi odločitev za 1. mesto oz. prvaka 1. razreda. Selanom zadoštuje zmaga s 7:3. Vstop v podlgo pa jim je že zagotovljen, ker prvi dve moštvi prestopita v višji razred.

SEJA OLIMPIJSKEGA KOMITEJA SLOVENIJE

Pozitivna ocena dejavnosti SŠZ in prekomejnega sodelovanja

Srečanje slovenskih športnikov iz sosednjih dežel bo letos v Velenju - Zamejski Slovenci upoštevani v novem Zakonu o športu Republike Slovenije. Na tretji seji skupščine Olimpijskega komiteja Slovenije-Združenja športnih zvez te dni v Ljubljani je bilo v poročilih raznih komisij izredno pozitivno ocenjeno tudi delo Slovenske športne zveze na Koroškem in vseh vanjo včlanjenih društev.

Predsednica komisije za mednarodno sodelovanje Tjaša Andree-Prosenec je v svojem poročilu poudarila tudi sodelovanje s Slovenci v zamejstvu in pri tem še posebej omenila tradicionalno »Srečanje slovenskih športnikov iz sosednjih dežel« kot najpomembnejšo vsakoletno skupno prireditev. Lansko leto se ga je v Lendavi udeležilo skoraj 50 mladih športnic in športnikov iz Koroške, letošnje srečanje pa bo v drugi polovici junija v Velenju.

V zvezi s sodelovanjem Slovenije s slovenskimi športnimi organizacijami na Koroškem, v Italiji in na Madžarskem je bilo nadalje poudarjeno, da Slovenija nudi pomoč pri ureničenju programov sodelovanja s Slovenci v teh treh deže-

lah predvsem iz vidika vzgoje organizacijskih in strokovnih kadrov, priprav športnikov, organiziranja prireditev ter nabave strokovne literature.

Poudarjeno je bilo tudi, da Slovenija »pomembno podpira« tudi izgradnjo večnamenske dvorane v novem kulturnem domu v Pliberku, kar bo nedvomno prispevalo tudi k razvoju športa med Slovenci v tem delu Koroške.

Tjaša Andree-Prosenec je nadalje sporočila, da bo sodelovanje Slovenije s slovenskimi (strešnimi) športnimi organizacijami (SŠZ, ZSSDI, Zveza Slovencev na Madžarskem) odslej potekalo preko državnega sekretarja za Slovence po svetu.

Športna dejavnost Slovencev v zamejstvu pa naj bi bila v prihodnje upoštevana tudi v Zakonu o športu Republike Slovenije, ki ga bo še letos obravnaval državni zbor.

Za Slovensko športno zvezo se je 3. seje skupščine Olimpijskega komiteja Slovenije-Združenja športnih zvez, ki jo je vodil predsednik Janez Kocijančič, udeležil član glavnega odbora Ivan Lukan.

I. L.

ŠAH / DRŽAVNO PRVENSTVO POD 20 Dunja Lukan tretja

Šahistka Slovenske športne zveze Celovec Dunja Lukan je na državnem šahovskem prvenstvu v Silzu na Tirolskem v skupini deklet do 20 let osvojila tretje mesto.

Kot smo poročali, je Lukanova po štirih kolih z dvema zmago in dvema remijema imela

dobre možnosti celo za osvojeitev naslova državne prvakinja, toda potem je zbolela in ni več mogla odigrati ostalih treh partij. Kljub temu je še osvojila odlično tretje mesto.

Dva naslova pa sta kljub temu odšla na Koroško: pri fantih pod 20 je zmagal Thomas Manhardt, pri dekletih pod 16 pa šele 14-letna Eva Moser.

I. L.

ŠAH

17. Mednarodni festival na Bledu

Na 17. tradicionalnem mednarodnem šahovskem festivalu na Bledu, ki je potekal od 23. do 31. marca, je v štirih skupinah tekmovalo rekordno število –

204 šahisti iz dvanajstih držav.

Posebno kvaliteten je bil A turnir, kjer je med 62 šahisti igralo kar 12 velemojstrov. Zmagovalec najkvalitetnejšega turnirja je postal novi slovenski velemojster Aleksander Beljavski, ki je v devetih partijah zbral 7,5 točke.

Na B turnirju (Elo do 2300 točk) je med 81 šahisti zmagal Marat Kasanov (Rusija) s 7 točkami. Slovenski mojstrski kandidat in član SŠZ Celovec Silvo Kovač je s 6 točkami delil 8. do 15. mesto. Kovač je v petih partijah zmagal, dvakrat je remiziral in dvakrat izgubil ter pridobil novih 13 raiting točk.

V skupini veteranov je med 32 šahisti zmagal MK Janko Bohak (Ptuj) s 7,5 točke. V tej skupini je bil Albert Legat s 5 točkami na 13., Jossi Gallob s 4,5 točke na 17. (oba člana ASKO Finkenstein), Antonija Einspieler (SŠZ Celovec) pa je z 2,5 točke zasedla 29. mesto.

S. K.